

## Стратегическите планове плуват бавно напред в НЕ СВОИ ВОДИ

*Материалът е разработен от Виктория Димитрова и е публикуван на 4 май 2022 в <https://zemedeleca.bg/>*

Държавите членки искат да ги преразгледат в нов контекст – войната в Украйна

На 31 март 2022 г. Европейската комисия изпрати писма със забележки и наблюдения по проектите на стратегически планове за ОСП, представени от страните от ЕС.

Близко месец по-късно, на 28 април на сайта на ЕК бяха публикувани писмата със забележки до първите 19 предложения на Стратегически планове за ОСП от Дания, Естония, Ирландия, Испания, Гърция, Франция, Хърватия, Италия, Кипър, Литва, Унгария, Малта, Холандия, Австрия, Полша, Португалия, Словения, Финландия и Швеция.

Страните от ЕС получиха писмата с наблюденията на Комисията (т.нар. observation letter) заедно с оценки на предложените от тях и идентифицирани нужди, основните доказателства, които са използвали, интервенциите, които възнамеряват да приложат, и целите, които са си поставили.

Напомня се, че писмата са междинна стъпка в цялостния процес на оценка и одобрение.

.Сега вече всяка страна от ЕС активно разглежда направените забележки и прави преработена версия на плановете. Междувременно всяка държава е получила възможност да коментира своето писмо. В този смисъл се наблюдава, че се увеличават исканията от държавите членки за преразглеждане в нов контекст, а именно инвазията в Украйна.

**Явно диалогът с ЕК ще продължава в по-нова, вече отразена от войната, светлина.**

Оттук нататък сериозно натежа и основният въпрос, задаван от почти всички правителства дали ще се отчете ли и как новата ситуация с руската инвазия в Украйна на стратегическите планове по ОСП до 2027 г.

И дали ЕК ще разреши на страните да преразгледат плановете си и ги адаптират към коренно променената обстановка.

**Например Гърция обяви, че ще пренаписва плана си, заради руското нахлуване в Украйна и продължаващия скок на цените на суровините, а и с оглед на продоволствената сигурност.**

Естония, от която ЕК поиска да предостави допълнителна информация и да преразгледа съдържанието на стратегическия план, ще отговаря също по нов начин на отправените към нея над 200 забележки. Нейният план бе оценен като непълен, заради липса на съпоставка между силните и слабите страни и непосочените в SWOT анализите заплахи за земеделието, но е приветствата заради заложените в него финансови инструменти, фокусирани върху производствени инвестиции. Естония обаче ще настоява за дерогация и времева откročка на допълнителната подкрепа за фермерите и за преразпределение на доходите за устойчивост (CRISS).

**От Естония съобщават, че в момента мотивират и конкретните потребности на фермерите,** които са посочени за интервенции в плана, но ще ги съобщят вече по отделни потребности в областта на забележките – повече органично торене, по-малко пестициди, зелената архитектура в земеделието, азотна ефективност.

Все пак в Естония 22% от земеделската земя се обработва по биологичен начин, което е обект на похвала, успоредно с изискването за разширяване на използването на прецизно земеделие, насърчаване на производството на протеинови култури.

Както личи от изказвания на представители на държавите националните стратегически планове плуват напред в несвои води.

**Преди време немалко от тях видяха дявола в детайлите.**

**Франция бе призована от ЕК да не отстъпва от своя проектоплан.** Сред приоритетите, посочени в плана за ОСП на Франция, представен още на 22 декември 2021 г., са развитието на производството на бобови растения, удвояването на площите, отглеждани по биологичен начин до 2027 г. и развитието на синергии между културите и животновъдството, както и стимулирането различни агроекологични практики чрез еко-схемите.

Целта е както да се стабилизируют земеделските доходи, така и да се гарантира снабдяването с храна на европейците на „разумни“ цени, като същевременно се подкрепя агроекологичният преход. Но доколко планът отговаря за постигане на това е предмет на дебат.

Основният френски селскостопански съюз FNSEA, подчерта необходимостта от гарантиране на икономическата устойчивост на селскостопанските предприятия. А Лоик Маделин, национален секретар, отговарящ за ОСП на Националната федерация по биологично земеделие (FNAB), каза пред EURACTIV Франция, че проектът е национален стратегически план, който служи само за поддържане на статуквото.

Основно притеснение е, че еко-схемата за биологично земеделие ще бъде „разредена“ от етикета за висока екологична стойност (HVE), според който биологичното земеделие и HVE ще бъдат възнаградени еднакво за ползи за околната среда, въпреки факта, че фермерите твърдят, че първият е много по-взискателен от втория.

„Не променяте правилата на играта в средата на играта“, предупреди той, добавяйки, че въпреки че има възможности за промяна на елементи от плана с годишни изменения, няма да е възможно да се променят „основни елементи“.

За FNSEA всички погледи сега са насочени към близкото бъдеще. Организацията подчерта необходимостта да се знаят правилата на играта „най-късно до юли“, за да бъде „затвърден“ планът преди лятото.

**Германия предаде своя стратегически план на 21 февруари.** Обемният документ от 1800 страници излага национални мерки, както и регионални мерки за всяка отделна федерална държава.

Няма големи промени в плана след забавяне на подаването му, но и към него има доста забележки.

Междувременно германската асоциация на фермерите DBV не хареса плановете относно „зелената архитектура“ на ОСП – инструментите за възнаграждаване на устойчиви земеделски практики – като „неосъществими“ и „неикономически жизнеспособни“.

Въпреки това основната тревога, цитирана от заинтересованите страни – че биологичните ферми може да не могат да участват в еко-схемите – е била разгледана.

**Австрия е поставила ключов акцент върху органичните продукти.** Австрия представи своя план през декември 2021 г. и сега работи по съответното национално законодателство. Като една от страните с относително най-големите сектори на биологичното земеделие в Европа, финансирането на биологичните ферми е ключова точка на дебат.

Първоначално консервативният министър на земеделието на страната Елизабет Кьостингер планираше да премахне отделната мярка за подпомагане на биологичното земеделие, която досега беше част от агроекологичните мерки на страната. Но след като това беше посрещнато с яростна реакция от заинтересованите страни, министърът направи обратен завой по въпроса и планът, представен на Комисията, вече включва отделна схема за биологично земеделие

Междувременно страната също има за цел да разпредели средствата по-равномерно, като ограничи подкрепата за големи ферми до 100 000 евро и прехвърли 10% от директните плащания към малки ферми.

Приемането на плана от заинтересованите страни беше противоречиво – националният съюз на земеделските производители приветства документа, заявявайки, че мерките, предвидени в него ще бъдат от полза не само за фермерите, но и за всички австрийци, докато еколозите, от друга страна, се оплакват от липса на амбиция, когато става въпрос за намаляване на пестицидите, зачеркване на глифозата и опазване на биологичното разнообразие.

**Ирландия е поискала да направи някои стъпки напред, но без гигантски скокове.** Проектът на план за ОСП на Ирландия беше представен на Европейската комисия на 31 декември 2021 г., като одобрението се очаква през септември 2022 г. По това време министърът на земеделието Чарли МакКоналог нарече новата сделка за ОСП „удобна за фермерите и справедлива“, добавяйки, че е по-добре финансирана от своя предшественик.

Въпреки че един анализ установи, че планът за ОСП на Ирландия представлява „някои стъпки напред“ в сравнение с текущия програмен период, той посочва, че в сравнение с гъвкавостта, предоставена от законодателството на ЕС, Ирландия показва минимални амбиции.

Междувременно планът беше широко критикуван от ирландските селскостопански органи, които бяха особено вбесени от решението да разпределят 25% от бюджета за ОСП на Ирландия за нови еко схеми.

Ирландската асоциация на земеделските производители изрази загриженост относно трънливия въпрос за сближаването, тоест процеса за преразпределение и изравняване на стойността на правата на плащане по ОСП между земеделските производители. Въпросът беше обект на един от най-големите спорове в Ирландия по време на изготвянето на плановете.

Много е сложно и много фермери ще бъдат в голям шок, когато видят намаляването на основното си плащане през 2023 г., каза Тим Кулинан, президент на ирландската асоциация на фермерите

А президентът на Ирландската асоциация на доставчиците на мляко и сметана (ICMSA) Пат МакКормак заяви, че това е „толкова погрешно, че фермерите са почти объркани откъде да започнат“.

Сега се правят срещи по места в страната, за да предоставят важна информация на земеделските производители за промените, които ще настъпят, когато новата ОСП започне през 2023 г. И предизвиква промени в директните плащания, включително правата на плащане, както и активните проверки на земеделски производители.

**Испания – там фермерите излизаха по улиците, за да протестират срещу плана за ОСП.** Испанският стратегически план за национално прилагане на ОСП беше представен на Европейската комисия за одобрение в края на декември 2021 г.

Първата версия е от 219 страници. Но е приложено стратегическо екологично проучване от 1300 страници, което показва значението, което се отдава на практиките за екологична устойчивост.

Регионалните правителства, земеделските организации и екологичните асоциации имаха много възражения срещу първоначалния вариант. Освен това в Испания влезе в сила указ за сближаване между регионите, за да се приближат правата на плащане за всеки земеделски производител до влизане на новата система.

Междувременно испанското правителство също представи закон за прилагане на ново и „по-ефективно“ управление на ОСП и планира да одобри още 17 указа за разработване на новия режим на ОСП.

Организациите на земеделските производители продължават да изразяват загриженост относно увеличаването на разходите с екологичния подход на ОСП.

Те особено поставят под съмнение процента на помощта в рамките на еко-схемите, като твърдят, че фермерите ще бъдат принудени да направят много скъпи инвестиции, за да получат подкрепата на ОСП.

Сред най-критичните реакции се открояват тези на фермерите и правителството на Андалусия, която е основният получател на финансиране от ОСП сред испанските региони и е дом на 33% от испанските производители. Заинтересованите страни от Андалусия отхвърлят намаляването и класификацията на броя на агрономическите райони, като твърдят, че новата ОСП ще ги накара да загубят стотици милиони евро.

На другата страна е „Коалиция за друга ОСП“ , която обединява екологични неправителствени организации. Тя също остро критикува испанския план за липса на амбиция, когато става въпрос за екологични мерки.

**Италия не вижда „широкообхватни“ възражения срещу плана от Брюксел.** Италианското министерство на земеделието представи плана в Брюксел в края на 2021 г. Основните цели са повишаване на конкурентоспособността на селскостопанската система и укрепване на устойчивостта и жизнеността на селските райони.

Планът също така има за цел да насърчава качествена селскостопанска и горска работа и безопасността на работното място и да подкрепя способността за активиране на обмен на знания, изследвания и иновации.

За да се постигне това, планът предвижда 10 милиарда евро за екологични практики, включително 2,5 милиарда евро за биологично земеделие, 1,8 милиарда евро за подобряване на условията за хуманно отношение към животните и 3 милиарда евро за нови инструменти за управление на риска.

Сега се обсъжда регионалното разпределение на ресурсите от втория стълб“, каза Стефано Патуанели, италиански министър на земеделието, пред EURACTIV Италия.

За първи път от създаването на ОСП през 1962 г., спазването на законодателството на ЕС за правата на работниците е въведено като предпоставка, за да се възползват те от средствата на Общата селскостопанска политика, каза Паоло де Кастро, член на комисията по селското стопанство и развитие на селските райони на Европейския парламент.

Според Де Кастро, най-трудното решение относно плана е процесът на равно споделяне на подкрепата за доходи, известен като „конвергенция“, което ще доведе до значително преразпределение на ресурсите за директни плащания.

**В Гърция производствените разходи продължават да причиняват главоболие на гръцките животновъди.** Гърция беше сред първите държави от ЕС, които представиха своя национален стратегически план, който се фокусира върху мерките за съживяване на селските райони след години на несигурност. Изглежда обаче режимните разходи все още представляват предизвикателство за гръцките животновъди.

Говорейки пред EURACTIV Гърция, президентът на Асоциацията на животновъдството, Панайотис Певеретос, каза, че това, което е наистина тревожно, е липсата на „реалистична стратегия“ за гръцкото животновъдство в националния план.

Секторът е представил предложения за справяне с високите производствени разходи за фуражи и енергия, но иска проверени и точни директни плащания към производителите във всички сектори и незабавно благоприятно уреждане на банковите задължения на животновъдите, каза той.

Според данните разходите за храна за животни са се увеличили с 40% през последната година и не се очаква да намаляват през следващата година.

Междувременно цената на електричеството в Гърция е скочила до небето, което я прави една от най-скъпите.

От своя страна генералният секретар по селскостопанската политика и управлението на средствата от ЕС Константинос Багинетас каза, че първоначалните реакции от Брюксел на гръцкия план са положителни, като посочи, че е проведен процес на приобщаващ консултации.

Той обясни, че, наред с други неща, гръцкият план се фокусира върху мерки за подкрепа на селскостопанските доходи с „по-справедливо разпределение на плащанията“.

Чрез новата ОСП Атина иска да съживи сектора, който беше силно засегнат от 10-годишната икономическа криза, както и от пандемията.

Следователно правителството иска да използва новата ОСП, за да привлече млади хора в сектора и преди всичко да подобри позицията на фермерите във веригата на стойността.

От своя страна генералният секретар по селскостопанската политика и управлението на средствата от ЕС Константинос Багинетас каза, че първоначалните реакции от Брюксел на гръцкия план са положителни, като посочи, че е проведен процес на приобщаващ консултации.

Той обясни, че, наред с други неща, гръцкият план се фокусира върху мерки за подкрепа на селскостопанските доходи с „по-справедливо разпределение на плащанията“.

Чрез новата ОСП Атина иска да съживи сектора, който беше силно засегнат от 10-годишната икономическа криза, както и от пандемията.

*Проект „Подкрепа на предприемачеството в областта на вътрешната преработка на качествени селскостопански продукти в областите Еврос, Хасково, Смолян и Кърджали“ (QUALFARM), е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и от национални фондове на страните, участващи в Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014–2020.*

*Съдържанието на този материал е изцяло отговорност на Сдружение „Съюз за възстановяване и развитие“ и по никакъв начин не може да се счита, че отразява възгледите на Европейския съюз, участващите страни, Управляващия орган и Съвместния секретариат.*